

การสังเคราะห์งานวิจัยด้านการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นภายใต้

ฐานคิดสิทธิมนุษยชน

Research Synthesis of Teenage Pregnancy Base on Human Rights Concept

Received 19 June 2023

Revised 18 August 2023

Accepted 23 August 2023

ชญาณุตม์ นิลดี¹

Chayanut Nindee²

สุขุมา อรุณจิต³

Sukhuma Aroonjit⁴

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยในเรื่องการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นภายใต้ฐานคิดสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นการสังเคราะห์งานวิจัย จำนวน 92 เล่ม โดยใช้การวิเคราะห์ห่อภิมาณ (Meta-analysis) ในงานวิจัยเชิงปริมาณ และใช้การวิเคราะห์ตีความหมาย (Meta-interpretation) ในงานวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการศึกษา พบว่า ประเด็นที่มีอิทธิพลมากต่อการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นภายใต้ฐานคิดสิทธิมนุษยชน มี 8 ประเด็น ได้แก่ 1) การเห็นถึงคุณค่าในตนเอง 2) ทักษะการตัดสินใจ 3) การสนับสนุนทางสังคมจากหน่วยงาน 4) การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว 5) พฤติกรรมการดูแลรักษาสุขภาพของตนเอง 6) การมีความรู้ความเข้าใจสิทธิของตนเองของวัยรุ่นตั้งครรภ์ 7) การจัดบริการที่เหมาะสมสำหรับวัยรุ่นตั้งครรภ์ และ 8) ทัศนคติทางสังคม

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย พบว่า 1) ควรสร้างกลไกผลักดัน พ.ร.บ. การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ.2559 ในประเด็นที่ยังมี

¹ นักศึกษาปริญญาเอก คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรุงเทพฯ ประเทศไทย E-mail: chayanutnin@hotmail.com

² Ph.D. Candidate, Faculty of Social Administration, Thammasat University, Bangkok, Thailand.

³ รองศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ประจำคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ลำปาง ประเทศไทย Email: sukhumat@tu.ac.th

⁴ Associate Professor Dr., Lecturer of Faculty of Social Administration, Thammasat University, Lampang, Thailand.

ข้อจำกัด 2) ควรมีนโยบายส่งเสริมการเรียนการสอนเพศศึกษารอบด้าน 3) ควรมีนโยบายควบคุมสื่อ ในการเสนอการป้องกันการตั้งครรภ์ในผู้ที่ยังขาดความพร้อม และส่งเสริมแนวทางการเข้าถึงบริการต่างๆ แก่ผู้ที่ตั้งครรภ์ไม่พร้อม 4) ควรมีนโยบายส่งเสริมความเข้มแข็งของครอบครัว 5) ควรมีนโยบายส่งเสริมให้ทุกภาคส่วน มีส่วนร่วมในการพัฒนาสถาบันครอบครัว และวัยรุ่นตั้งครรภ์ 6) ควรมีนโยบายส่งเสริมการมีความรู้ ความเข้าใจในสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์ ทุกช่วงวัย 7) ควรมีการสร้างกลไกเพื่อบูรณาการการทำงานของทุกหน่วยงาน 8) ควรมีนโยบายเพื่อลดอคติทางเพศของสังคม 9) ควรมีนโยบายเปิดโอกาสการเข้าถึงบริการสาธารณสุข 10) การกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นควรตั้งอยู่บนฐานคิดสิทธิมนุษยชน

คำสำคัญ: แม่วัยรุ่น, การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น, สิทธิมนุษยชน

Abstract

Research synthesis of teenage pregnancy base on human rights concept was aimed at synthesizing the issues in adolescent pregnancy under the concept of human rights. A total of 92 volumes; the quantitative was synthesized by meta-analysis, and interpretation analysis was used for the qualitative research. According to the analysis results, the study found 8 and influential issues: 1) self-esteem; 2) attitudes toward pregnancy; 3) social supports from agencies; 4) social supports from families; 5) self-care behaviors; 6) knowledge and understanding of pregnant adolescents' rights; 7) provision of appropriate services for pregnant adolescents; and 8) social biases.

The recommendations as follows: 1) A forcing mechanism should be created for the Prevention and Solution of the Adolescent Pregnancy Problem Act, B.E. 2559 (2016), to achieve the real objectives. 2) A support policy should be made to promote learning and teaching sex education. 3) A control policy of the media

should be made in representing the issues to prevent pregnancy for people who lack readiness and promoting guidelines for accessing services for them. 4) A promotion policy to support family strengths should be made. 5) A promotion policy should be made to support all sectors in taking part in the development of family institutions. 6) A promotion policy should be made to support knowledge and understanding of reproductive health rights at all stages. 7) A mechanism to integrate the operations of all agencies should be created. 8) A policy that is conducive to reducing gender bias in society. 9) A policy that raises the opportunity to access public health services should be made. 10) The policymaking related to adolescent pregnancy should be based on the concepts of human rights as a role model and approach to reduce direct and indirect human violations that may occur to teenage mothers.

Keywords: Teenage pregnancy, Teen mom, Human rights

คำนำ

จะไม่ทิ้งใครไว้เบื้องหลัง” หรือ Leaving no one behind เป็นคำกล่าวที่เป็นหนึ่งในหลักแนวคิดของการกำหนดวาระเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ในปี พ.ศ. 2558 ที่เป็นเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) โดยหนึ่งในเป้าหมายที่สำคัญที่ถูกกำหนดไว้ คือ เป้าหมายที่ 3 ที่มุ่งเน้นเรื่อง “การสร้างหลักประกันให้คนมีชีวิตที่มีคุณภาพและส่งเสริมสุขภาวะที่ดีของคนทุกเพศทุกวัย” ที่มีเป้าประสงค์ คือ การสร้างหลักประกันว่าการเข้าถึงบริการ ข้อมูล การให้การศึกษาเกี่ยวกับอนามัยเจริญพันธุ์โดยถ้วนหน้า รวมถึงการวางแผนครอบครัวและการผสมเทียมเจริญพันธุ์ในยุคทศวรรษและแผนงานระดับชาติ ภายในปี 2573 โดยหมายรวมถึงกลุ่มเป้าหมายของหญิงวัยรุ่น (10-19 ปี)

ทั้งนี้ เมื่อเกิดการตั้งครม.ในวัยรุ่นสังคมได้เกิดคำถามขึ้นว่า “เด็กหญิงเลี้ยงลูก” และ “เกิดน้อย ด้อยคุณภาพ” ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นแม่ที่ขาดวุฒิภาวะทุกด้าน รวมถึงขาดประสบการณ์ในการอบรมสั่งสอนเลี้ยงดูบุตร (สำนักวิชาการ,

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2557; ทิพาภรณ์ โพธิ์ถวิล, 2554) ทำให้สังคมเกิดความเป็นห่วงว่า เด็กที่เกิดมาจากวัยรุ่นนั้นจะมีคุณภาพชีวิตเป็นเช่นไร ซึ่งจากประเด็นคำถามดังกล่าวได้ทำให้เกิดการศึกษาถึงผลกระทบต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นกับวัยรุ่นตั้งครรภ์ขึ้น ยิ่งไปกว่านั้นการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นยังได้รับอิทธิพลทั้งจากมาตรการ นโยบาย รวมถึงมายาคติของสังคมที่ได้กำหนดบรรทัดฐานทางเพศหรือแบบแผนทางเพศให้กับคนในสังคม และมุ่งหวังให้คนในสังคมประพฤติตนตามบรรทัดฐานทางเพศที่ได้ถูกกำหนดขึ้น ดังนั้น เมื่อวัยรุ่นเกิดการตั้งครรภ์ สังคมจึงตีตราว่าไม่ทำตามแบบแผนที่สังคมกำหนด จึงทำให้วัยรุ่นตั้งครรภ์ต้องเผชิญกับการลงโทษหรือถูกตีตราทางสังคมในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น การดูถูกดูแคลนว่าใจแตก ส่ำส่อน ไม่รักนวลสงวนตัว ใจง่าย เป็นต้น (กุลภา วัจนสาระ, 2561) ซ้ำยังเกิดการผลิตซ้ำทัศนคติของการตั้งครรภ์ของวัยรุ่นในแง่ลบ ซึ่งประเด็นความคิดดังกล่าวได้ก่อให้เกิดการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของวัยรุ่นตั้งครรภ์ ที่เป็นผลมาจากฐานคิดของคนในสังคมถูกครอบงำไว้ด้วยความคิด ความเชื่อทางศาสนา บรรทัดฐานทางสังคม และวัฒนธรรม (สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2559) นอกจากนี้ ในประเด็นดังกล่าวข้างต้นที่วัยรุ่นตั้งครรภ์ต้องประสบอยู่นั้นถือได้ว่ามีความสอดคล้องสัมพันธ์กับแนวคิดสิทธิมนุษยชนและสิทธิอนามัยเจริญพันธุ์ที่ถูกนำมาเป็นแกนหลักของการสังเคราะห์งานวิจัยในครั้งนี้ที่สังคมควรจะตระหนักถึงสิทธิดังกล่าว เพื่อที่จะลดการละเมิดถึงสิทธิของวัยรุ่นตั้งครรภ์ ทั้งในระดับนโยบาย และในแนวทางการปฏิบัติ

ในประเทศไทยแม้ว่าจะมีงานวิจัยทั้งในประเด็นเรื่องของการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น การสังเคราะห์งานวิจัย และฐานคิดสิทธิมนุษยชน หากแต่ยังไม่มี การผนวกศึกษาในประเด็นดังกล่าวเข้าด้วยกัน ซึ่งจะช่วยให้เห็นถึงภาพรวมของการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นภายใต้ฐานคิดสิทธิมนุษยชน ที่จะช่วยสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนและการจัดทำนโยบาย รวมถึงมีความสำคัญต่อการทำวิจัยเพื่อแสวงหาความรู้ใหม่และการสรุปองค์ความรู้ใหม่ในแต่ละสาขา อันเนื่องจากงานวิจัยส่วนใหญ่ที่มีอยู่จะเป็นงานวิจัยเชิงพรรณนาที่เป็นการศึกษาเฉพาะส่วน ทำให้การนำผลการวิจัยค่อนข้างมีความลำบากในการนำไปประยุกต์ใช้ ซึ่งข้อจำกัดดังกล่าวจะสามารถใช้การสังเคราะห์งานวิจัยที่

จะให้ผลการศึกษาที่มีความน่าเชื่อถือ และมีความเป็นตัวแทนของประชากรในงานวิจัยมากยิ่งขึ้น (ทวี เชื้อสุวรรณทวี และคณะ, 2557) จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้ศึกษาเห็นถึงประโยชน์ของการสังเคราะห์งานวิจัยประเด็นการตั้งครรรในวัยรุ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของสิทธิมนุษยชน ซึ่งถือเป็นฐานสิทธิที่มนุษย์ทุกคนพึงได้รับ ดังนั้น วิทยุวัยรุ่นตั้งครรรก็ควรที่จะได้รับความเคารพถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และไม่ควรถูกละเมิดถึงสิทธิที่ตนพึงมี ซึ่งผลของการศึกษาในครั้งนี้จะมีประโยชน์ทั้งต่อการสรุปองค์ความรู้ที่มีอยู่ และสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขจุดบกพร่องในการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่นตั้งครรรโดยให้ความสำคัญกับสิทธิมนุษยชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยในประเด็นเรื่องของการตั้งครรรในวัยรุ่นภายใต้ฐานคิดสิทธิมนุษยชน

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตั้งครรรในวัยรุ่นภายใต้ฐานคิดสิทธิมนุษยชน ผู้ศึกษาได้ใช้แนวคิดฐานคิดสิทธิมนุษยชน แนวคิดเกี่ยวกับวัยรุ่นและการตั้งครรร และการสังเคราะห์งานวิจัย ดังต่อไปนี้

ฐานคิดสิทธิมนุษยชน

ฐานคิดสิทธิมนุษยชน คือ สิทธิขั้นพื้นฐานที่มนุษย์ทุกคนต้องได้รับ โดยเคารพถึงคุณค่า และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของทุกคนอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกันโดยไม่มีการกีดกัน แบ่งแยกที่เกิดจากความแตกต่างของบุคคล (United Nations, 2020; แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2562-2566); พงษ์เทพ สันติกุล, 2562) โดยจากหลักปณิญาสากล่าวด้วยสิทธิมนุษยชนได้มีการนำเสนอถึงหลักการของสิทธิมนุษยชน 6 ประเด็น (UNDP, 2006; กระทรวงยุติธรรม, กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ, 2556) ดังนี้ 1) สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิตามธรรมชาติที่ติดตัวมนุษย์มาแต่เกิด (Natural Rights) 2) สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิสากลและไม่สามารถที่จะถ่ายโอนให้แก่กันได้ (Universality & Inalienability) 3) สิทธิมนุษยชนไม่สามารถที่จะแยกเป็น

ส่วนๆ ว่าสิทธิใดมีความสำคัญกว่าอีกสิทธิหนึ่ง (Indivisibility) 4) ความเสมอภาคและห้ามการเลือกปฏิบัติ (Equality and Non-Discrimination) 5) การมีส่วนร่วมและการเป็นส่วนหนึ่งของสิทธินั้น (Participation & Inclusion) 6) การตรวจสอบได้และการใช้หลักนิติธรรม (Accountability & The Rule of Law) จะเห็นได้ว่าแนวคิดสิทธิมนุษยชนเป็นแนวคิดใหญ่ที่ครอบคลุมสิทธิของประชากรทุกคนในสังคมที่นำมาสู่ประเด็นเรื่องของสิทธิต่างๆ โดยในการศึกษาค้นคว้าพบว่าประเด็นการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นนั้นได้ถือเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนและสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์ ใน 5 ประเด็น (จิตติมา ภาณุเดช และคณะ, 2550, สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2559) ได้แก่ 1) สิทธิในการมีชีวิตอยู่อย่างมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (Rights to Life) 2) สิทธิในความเป็นส่วนตัว (Rights to Privacy) 3) สิทธิในการได้รับข้อมูล (Rights to Information) 4) สิทธิในการตัดสินใจ (Rights to Decide) และ 5) สิทธิในการดูแลและป้องกันสุขภาพ (Rights to Health Care and Health Protection)

กล่าวโดยรวม จะเห็นได้ว่าสิทธิอนามัยเจริญพันธุ์นั้นได้ถือเป็นส่วนหนึ่งของสิทธิมนุษยชนที่ได้รับการคุ้มครองในระดับสากล ที่จะหมายรวมถึง ภาวะความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกาย จิตใจ และสังคม ในทุกด้านที่เกี่ยวกับระบบฮอร์โมน และการสืบพันธุ์ ที่บุคคลสามารถที่จะมีเพศสัมพันธ์ได้อย่างปลอดภัยและพึงประสงค์ มีความสามารถในการมีบุตร และมีสิทธิที่จะตัดสินใจได้ว่าจะมีหรือไม่มีบุตร ซึ่งเป็นประเด็นที่มีความครอบคลุมกับเรื่องของสิทธิมนุษยชนและการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ที่จะมีส่วนทำให้วัยรุ่นตั้งครรภ์สามารถจะพิทักษ์สิทธิของตน เพื่อนำสู่มีคุณภาพชีวิตตามที่ตนเป็นผู้กำหนดเอง

แนวคิดเกี่ยวข้องกับวัยรุ่นและการตั้งครรภ์

วัยรุ่นถือเป็นวัยที่มีความเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์ สังคม การเรียน การงานซึ่งในการเปลี่ยนแปลงทางด้านต่างๆ นั้น จะได้มาจากการเลียนแบบและการทดลองในบทบาทต่างๆ ดังนั้นในช่วงวัยรุ่นถือเป็นช่วงวัยที่ควรมีการเฝ้าระวังพฤติกรรมเบี่ยงเบน หรือถูกโน้มน้าวไปในทางที่ผิด แต่หากวัยรุ่นบางรายที่เปลี่ยนสถานภาพของตนเองสู่ความเป็นวัยรุ่นตั้งครรภ์อาจเกิดปัญหาในการปรับตัว ที่อาจส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตในด้านอื่นๆ ได้ รวมถึงการที่ครอบครัว ชุมชน สังคม และสถาบันการศึกษาให้การอบรม สั่งสอนที่อยู่ภายใต้

การเคารพในสิทธิความเป็นมนุษย์ของวัยรุ่นในด้านต่างๆ ก็จะมีส่วนให้วัยรุ่นได้มีพัฒนาการ การเรียนรู้ และความประพฤติที่เหมาะสมกับช่วงวัยต่อไป (จตุรพร ลิ้มมันจริง, 2554)

ทั้งนี้ ในส่วนของการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น หมายถึง การตั้งครรภ์ในหญิงที่มีอายุไม่เกิน 20 ปี ซึ่งถือว่าเป็นวัยที่สามารถตั้งครรภ์ได้แต่ยังขาดความพร้อมในการตั้งครรภ์ ซึ่งอาจนำมาสู่ปัญหาทั้งในส่วนของตัวหญิงตั้งครรภ์ ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม (Seetesh Ghose & Lopamudra B. John, 2017, กระบวนการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2558) ซึ่งสาเหตุและปัจจัยที่ก่อให้เกิดการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นนั้นมักเกิดจากเหตุประกอบกันมากกว่าหนึ่งสาเหตุ ที่นำไปสู่การตั้งครรภ์ไม่พร้อมในวัยรุ่นตั้งครรภ์ (กฤตยา อาชวนิจกุล (บรรณาธิการ), 2561; องค์การยูนิเซฟประจำประเทศไทย, 2558) ไม่ว่าจะเป็น

- 1) ประเด็นทางด้านการคุมกำเนิด
- 2) ประเด็นทางด้านบรรทัดฐานทางสังคม
- 3) ประเด็นที่เกิดจากปัจจัยทางด้านอื่นๆ ซึ่งจากประเด็นที่เป็นเหตุปัจจัยที่ก่อให้เกิดการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นนั้น จะพบว่า เหตุปัจจัยต่างๆ ล้วนแล้วแต่เกิดจากการที่วัยรุ่นถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนทั้งทางตรงและทางอ้อม

แนวคิดเพศภาวะ (Gender)

เพศภาวะ (Gender) หมายถึง บทบาท พฤติกรรม การกระทำ และคุณลักษณะของบุคคลในสังคม ที่ผ่านการหล่อหลอมจากการปลูกฝังและกำหนดแบบแผนการแสดงออก และการปฏิบัติทางเพศระหว่างผู้หญิงและผู้ชายที่แตกต่างกัน ดังนั้น เพศภาวะจึงเป็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงและผู้ชายทางสังคมและวัฒนธรรมที่สามารถที่จะเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา บริบททางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองที่เป็นการรับรู้ตนเอง การเลือกใช้ชีวิตทางเพศของตนเองที่อาจไม่ตรงกับเพศสรีระ (คนข้ามเพศ) ซึ่งเพศภาวะนั้น มีความหมายมากกว่าความเป็นผู้หญิงและความเป็นผู้ชาย (กฤตยา อาชวนิจกุล และ กุลภา วจนสาระ, 2558) ไม่พบในบรรณานุกรม ในปัจจุบันสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไป ทำให้คนกลุ่มต่างๆ มีการรับรู้ เรียนรู้ เรื่องของความคิดที่แตกต่างกันตามบริบท และสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน นับว่าเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ค่านิยม และพฤติกรรมบางอย่างมีการเปลี่ยนแปลงไปจากในอดีต โดยการเรียนรู้เรื่องเพศนั้นยังถูกจำกัดด้วยวัฒนธรรมเชิงซ้อนในสังคมที่ผู้ชายจะต้องมีประสบการณ์ทางเพศที่

ในขณะที่ผู้หญิงจะต้องรักษามวลสวณตัว ดังนั้นเมื่อเกิดการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นขึ้น วัยรุ่นหญิงจะถูกตีตราจากสังคม (ปกป้อง จันวิทย์, 2554)

กล่าวโดยสรุปแล้ว การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ของวัยรุ่นตั้งครรภ์นั้น นับเป็นสิ่งที่มีความละเอียดอ่อน และมีความเกี่ยวข้องในเรื่องของเพศที่เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมและค่านิยมของคนในสังคม ที่มีการควบคุมพฤติกรรมทางเพศทำให้เรื่องเพศนั้นกลายเป็นสิ่งที่ถูกปิดกั้น จากค่านิยมในสังคมที่คนส่วนใหญ่มักจะตั้งคำถามถึงวัยรุ่นตั้งครรภ์ในเรื่องของพฤติกรรม ซึ่งตัวของวัยรุ่นตั้งครรภ์เองจะได้รับผลกระทบจากสังคม และบุคคลรอบข้าง ที่ผู้หญิงมักจะเป็นฝ่ายที่ต้องแบกรับผลกระทบต่างๆ เพียงลำพัง

การสังเคราะห์งานวิจัย

การสังเคราะห์งานวิจัยเป็นกระบวนการในการแสวงหาหรือการหาคำตอบให้กับความรู้หรืองานวิจัยด้วยการใช้ระเบียบวิธีการทางวิทยาศาสตร์และนำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติหรือวิธีการทางการวิจัยเชิงคุณภาพ และนำมาสรุปรวมสาระสำคัญอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบของปัญหาการวิจัยที่ต้องการ (กุลจิตา กุลประทีปปัญญา, จำลอง วงษ์ประเสริฐ และ อวยพร เรื่องตระกูล, 2558) ซึ่งสามารถจำแนกออกตามวิธีการวิจัยออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. การวิเคราะห์อภิมาน (Meta-analysis) หมายถึง การรวบรวมงานวิจัยที่มีการศึกษาในประเด็นปัญหาเดียวกันมาทำการสังเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติเพื่อให้เกิดข้อสรุปของผลการศึกษาที่มีความกว้างขวาง และลุ่มลึกยิ่งขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2552; นิติบดี สุขเจริญ และ วิญญูพัฒน์ อยู่ในศีล, 2557) จากทัศนะของ ทวี เชื้อสุวรรณทวี, ขจรพรรณ สุวรรณสาริต และ ชินพงษ์ ไกรสิงห์สม (2557) ได้กล่าวถึงข้อดีของการวิเคราะห์อภิมานไว้ คือ การมีความเป็นตัวแทนของข้อมูล มีข้อสรุปที่ชัดเจนเป็นมาตรฐาน รูปธรรม หรือมีความเป็นปรนัยสูง ที่สามารถอธิบายปรากฏการณ์หรืองานวิจัยได้อย่างกว้างขวาง (Generalization) หากแต่อย่างไรก็ตามการวิเคราะห์อภิมานก็ยังคงมีข้อจำกัด คือ ผู้ที่จะทำการวิจัยด้วยการวิเคราะห์อภิมานจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักของสถิติ ที่ใช้ในการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณ แต่ทั้งนี้ การวิเคราะห์อภิมานยังไม่เหมาะกับปัญหาหรือประเด็นของการวิจัยที่มี

จำนวนน้อย เนื่องจากอาจทำให้ขาดความเป็นตัวแทนของข้อมูล และค่าสถิติที่เหมาะสม

2. การสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพจะใช้วิธีการในการวิเคราะห์งานวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ตีความหมาย (Meta-Interpretation) โดยการวิเคราะห์เนื้อหา หมายถึง การนำข้อมูลที่ได้จากเอกสารมาเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ซ้ำ เพื่อจัดหมวดหมู่สำหรับศึกษาข้อค้นพบในแต่ละหมวดหมู่ ทั้งนี้ในการวิเคราะห์เนื้อหาผู้ที่เป็นผู้ทำการศึกษจะต้องคำนึงการไม่ใส่อคติ หรือความรู้สึกส่วนตัวในการวิเคราะห์ (สุรางค์ จันทวานิช, 2551) และการวิเคราะห์ตีความหมาย (Meta-Interpretation) คือ วิธีการในการสังเคราะห์งานวิจัยที่ Mike Weed (2005, อ้างถึงใน สุขุม อรุณจิต, 2557) ได้ปรับปรุงพัฒนามาจากแนวคิดการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิมาน (Meta-Ethnographic) ของ Noblit and Hare (1988) โดยงานของ Noblit and Hare (1988, อ้างถึงใน สุขุม อรุณจิต, 2557) ได้พัฒนาวิธีการในการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีการอภิมานงานวิจัยเชิงคุณภาพ ที่เรียกว่า การวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิมาน (Meta-Ethnographic) ที่ให้ความสำคัญกับการแปลความหมาย หรือการอธิบายเชิงตีความมากกว่าการนำเนื้อหา มารวมกันเพียงอย่างเดียว (Aggregative) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์เพื่อแสดงให้เห็นถึงกระบวนการ ผลของการวิจัยที่มีความหลากหลาย โดยต้องเข้าใจถึงการเปรียบเทียบ (Comparison) การแปลความ (Interpretation) หรือเป็นการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงตีความ (Interpretative Research) โดยที่พยายามคงลักษณะเฉพาะ (Uniqueness) และองค์รวม (Holism) ของงานวิจัยที่นำมาศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นงานวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ และรายงานการวิจัยที่ทำเสร็จแล้วที่ศึกษาในประเด็นเรื่องของการตั้งครุฑในวัยรุ่น ในช่วงปี พ.ศ.2553-2564 และคัดเลือกงานเฉพาะวิทยานิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ และรายงานการวิจัยเกี่ยวกับการตั้งครุฑใน

วิทยุร่นที่เป็นเอกสารฉบับสมบูรณ์ (Full Paper) และได้รับการเผยแพร่ในวารสารในฐาน TCI (Thai-Journal Citation Index Centre) ฐาน 1 และ ฐาน 2 เท่านั้น เนื่องจากงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์นั้นได้ผ่านประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิที่แสดงให้เห็นถึงความตรง ความถูกต้อง และควมมีคุณภาพของงานวิจัย โดยได้จำนวนที่ใช้ในการศึกษาทั้งสิ้น 92 เล่ม

2. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ได้แบ่งเป็นการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณด้วยวิธีการวิเคราะห์อภิมาน (Meta-analysis) จากสูตรของ Glass, McGaw and Smith (1981) จำนวน 52 เล่ม และการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีการตีความ (Meta-interpretation) ที่ปรับประยุกต์มาจากแนวคิดการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณาอภิมาน (Meta-Ethnographic) ของ Noblit and Hare (1988) จำนวน 40 เล่ม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลแบ่งเป็น 2 ชุด คือ แบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัยและแบบประเมินคุณภาพงานวิจัย ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ประกอบด้วย ข้อมูลคุณลักษณะด้านการพิมพ์ ได้แก่ ปีที่ทำงานวิจัย รูปแบบงานวิจัย ประเภทงานวิจัย การเผยแพร่ คุณลักษณะงานวิจัยด้านเนื้อหาสาระ ได้แก่ วัตถุประสงค์ของการวิจัย กลุ่มแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัย ประเด็นเรื่องสิทธิมนุษยชน วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง สถานภาพกลุ่มตัวอย่าง คุณลักษณะด้านระเบียบวิธีวิทยาการวิจัย ได้แก่ แบบแผนการวิจัย ประเภทเครื่องมือการวิจัย ประเภทของการวิเคราะห์ข้อมูล และคะแนนคุณภาพงานวิจัย

4. เกณฑ์ในการคัดเข้างานวิจัย

เกณฑ์ในการคัดเข้างานวิจัย ประกอบด้วย

1. เป็นวิทยานิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ และรายงานการวิจัยที่ได้มีการศึกษาวิจัยเรื่องการตั้งครรภ์ในวัยร่น ที่ผลิตหรือเผยแพร่สู่สาธารณะในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2553-2564

2. เป็นวิทยานิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตั้งครรภ์ในวัยร่นที่ได้รับการเผยแพร่ในวารสารในฐาน TCI (Thai-Journal Citation Index Centre) ฐาน 1 หรือ ฐาน 2 หรือได้รับการประเมินคุณภาพของ

งานวิจัยในระดับดีขึ้นไปโดยผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือการประเมินคุณภาพที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ

3. เป็นงานวิจัยที่สามารถสืบค้นเอกสารฉบับสมบูรณ์ (Full paper) ได้

4. เป็นงานวิจัยที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวข้องกับการตั้งครมในวัยรุ่นในประเด็นเรื่องของสิทธิมนุษยชน ที่มีเนื้อหาสาระว่ามีความสอดคล้องจากเกณฑ์อย่างน้อยหนึ่งในห้าตามที่ผู้ศึกษาได้กำหนดไว้ใน 5 ประเด็น คือ 1) สิทธิในการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ 2) สิทธิความเป็นส่วนตัว 3) สิทธิในการได้รับข้อมูลข่าวสาร 4) สิทธิในการตัดสินใจ และ 5) สิทธิในการดูแลและป้องกันสุขภาพ

จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

การศึกษานี้ผ่านการอนุมัติจากคณะกรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สาขาสังคมศาสตร์แล้ว รหัสโครงการวิจัยที่ 065/2564 หนังสือรับรองเลขที่ 004/2564

ผลการศึกษา

การนำเสนอผลการวิจัยประกอบไปด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยเชิงปริมาณ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยเชิงคุณภาพ และผลการบูรณาการผลการวิจัยในการวิเคราะห์ห่อภิมาณและวิเคราะห์ตีความหมายงานวิจัยการตั้งครมในวัยรุ่นภายใต้ฐานคิดสิทธิมนุษยชน

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของคุณลักษณะงานวิจัยเชิงปริมาณ

การประเมินคุณภาพงานวิจัยทั้งหมด 52 เล่มโดยรวมอยู่ในระดับดี (Mean = 3.11) คุณลักษณะงานวิจัยพบว่า ปีที่ทำงานวิจัยส่วนใหญ่ ปี พ.ศ. 2555 (ร้อยละ 18.9) งานวิจัยส่วนมากได้รับการตีพิมพ์ใน TCI ฐาน 1 (ร้อยละ 69.8) คุณลักษณะด้านเนื้อหาสาระของงานวิจัยพบว่า วัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา เป็นวัตถุประสงค์ที่มีผู้ศึกษาให้ความสนใจมากที่สุด (ร้อยละ 70) ทฤษฎีหลักที่ใช้ พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีแนวคิด หรือทฤษฎีหลัก (ร้อยละ 60.4) วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ส่วนมากเป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (ร้อยละ 45.3) สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนมากจะเป็นกลุ่มแม่วัยรุ่น

(ร้อยละ 76.3) คุณลักษณะด้านวิถีวิทยาการวิจัย จำแนกตามแบบแผนการวิจัยพบว่า เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (ร้อยละ 43.4) จำแนกตามประเภทเครื่องมือพบว่า ส่วนใหญ่ใช้แบบสอบถาม (ร้อยละ 48.4) จำแนกตามประเภทของการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ส่วนมากเป็นการใช้สถิติเชิงบรรยาย (ร้อยละ 43.0)

1.2 ผลการวิเคราะห์ห่อถักงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตั้งครกในวัยรุน
ภายใต้ฐานคิดสิทธิมนุษยชน

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของขนาดอิทธิพลในงานวิจัยการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นนชายได้ฐานคิดสิทธิมนุษยชน งานวิจัยการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นนชายได้ฐานคิดสิทธิมนุษยชน มีค่าขนาดอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.52 คือมีอิทธิพลในระดับปานกลาง และพบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลมากกับฐานคิดสิทธิมนุษยชนกับวัยรุ่นนชายได้ฐานคิดสิทธิมนุษยชนมี 5 ตัวแปร ได้แก่ การเห็นถึงคุณค่าในตนเอง ($d = 1.14$) ทศนคติต่อการตั้งครรภ์ ($d = 1.01$) การสนับสนุนทางสังคมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ($d = 0.92$) การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ($d = 0.84$) และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพสุขภาพของตนเอง ($d = 0.81$) ตัวแปรที่มีอิทธิพลระดับปานกลางมีทั้งหมด 12 ตัวแปร ประกอบด้วย การแสดงบทบาทมารดา ($d = 0.79$) การปรับตัว ($d = 0.78$) อาชีพ ($d = 0.78$) จำนวนครั้งการคลอดบุตร ($d = 0.75$) การจัดการความเครียด ($d = 0.72$) การมีความรู้ ความเข้าใจในการป้องกันของการตั้งครรภ์ ($d = 0.59$) การสื่อสารเรื่องเพศภายในครอบครัว ($d = 0.40$) สถานภาพการสมรสของตนเอง ($d = 0.40$) อายุตนเอง ($d = 0.35$) ระดับการศึกษา ($d = 0.29$) อายุครรภ์ และการรักษาความลับ ($d = 0.25$) การได้รับข้อมูล ข่าวสารที่เพียงพอต่อการตัดสินใจในการตั้งครรภ์ ($d = 0.24$) รายได้ของตนเอง ($d = 0.22$) ตัวแปรที่มีอิทธิพลในระดับต่ำมีทั้งหมด 4 ตัวแปร ประกอบด้วย รายได้ของครอบครัว ($d = 0.20$) การเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ($d = 0.11$) อายุสามี ($d = 0.02$) ค่าใช้จ่ายในครอบครัว ($d = 0.01$) ตามลำดับ

สรุปตัวแปรที่มีผลมากต่อการตั้งครรรในวัยรุ่นภายใต้ฐานคิด
สิทธิมนุษยชน มีทั้งหมด 5 ตัวแปร ประกอบด้วย 1) การเห็นถึงคุณค่าในตนเอง
ของวัยรุ่นตั้งครรร 2)ทัศนคติต่อการตั้งครรรของวัยรุ่นตั้งครรร 3)การได้รับ

การสนับสนุนทางสังคมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 4) การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว และ 5) พฤติกรรมการดูแลสุขภาพของวัยรุ่นตั้งครรภ์

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะงานวิจัยเชิงคุณภาพ

การประเมินคุณภาพงานวิจัยทั้งหมด 40 เล่มโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก (Mean = 3.28) คุณลักษณะงานวิจัยพบว่า ปีที่ทำงานวิจัยส่วนใหญ่ปีพ.ศ.2556 ปี พ.ศ.2558 และปี พ.ศ.2560 เป็นปีที่มีงานวิจัยในประเด็นดังกล่าวสูงที่สุด (ร้อยละ 17.5) ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยระดับปริญญาโท (ร้อยละ 42.5) โดยงานวิจัยส่วนใหญ่ได้รับการตีพิมพ์ใน TCI ฐาน 1 (ร้อยละ 52.5) เมื่อพิจารณาตามคุณลักษณะด้านเนื้อหาสาระของงานวิจัยพบว่า วัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาเป็นวัตถุประสงค์ที่มีผู้ศึกษาให้ความสนใจมากที่สุด (ร้อยละ 81.4) จำแนกตามกลุ่มแนวคิด ทฤษฎีหลักที่ใช้ พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีแนวคิดทฤษฎีหลัก (ร้อยละ 75) วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ส่วนมากเป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (ร้อยละ 82.5) สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนมากจะเป็นกลุ่มแม่วัยรุ่น (ร้อยละ 40.0) คุณลักษณะด้านวิธีวิทยาการวิจัย จำแนกตามแบบแผนการวิจัย พบว่า เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (ร้อยละ 77.5) จำแนกตามประเภทเครื่องมือพบว่า ใช้แบบสัมภาษณ์ (ร้อยละ 51.3) จำแนกตามประเภทของการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ส่วนมาเป็นการวิเคราะห์เนื้อหา (ร้อยละ 72.2)

2.2. ผลการวิเคราะห์ตีความหมายงานวิจัยเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นภายใต้ฐานคิดสิทธิมนุษยชน

จากการตีความหมายโดยผ่านกระบวนการจากการแจกแจงนับความถี่ ด้วยการแปลเทียบกลับไปกลับมา (Reciprocal Translations) การสังเคราะห์การแปลความเชิงหักล้าง (Refutational Synthesis) และการสังเคราะห์การแปลความเพื่อเสนอประเด็นโต้แย้ง (Line-of-Argument Synthesis) พบว่า ประเด็นที่มีความเกี่ยวข้องในระดับที่ค่อนข้างมากประเด็นที่มีความเกี่ยวข้องกับการตั้งครรภ์ภายใต้ฐานคิดสิทธิมนุษยชน ประกอบไปด้วย 3 ปัจจัย ได้แก่ 1) การมีความรู้ความเข้าใจสิทธิของตนเองของวัยรุ่นตั้งครรภ์ 2) การจัดบริการที่เหมาะสมสำหรับวัยรุ่นตั้งครรภ์ และ 3) อคติทางสังคม

ตารางที่ 1

ผลการสังเคราะห์ตัวแปรที่มีผลต่อฐานคติสิทธิมนุษยชนของวัยรุ่นนั้ตั้งครรภ์ด้ว้การตีความหมาย

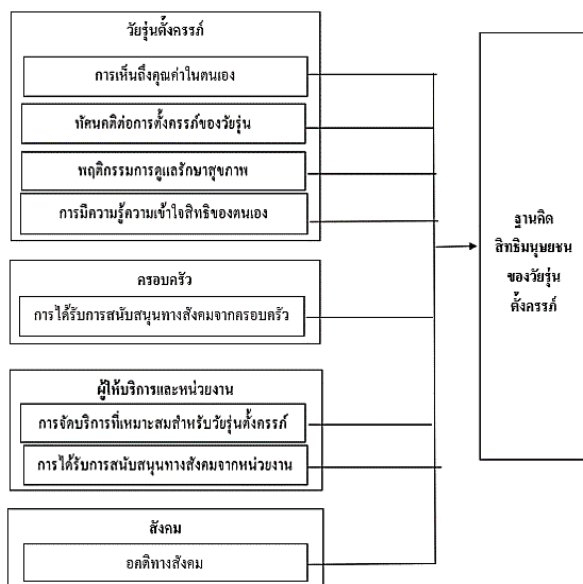
ระดับ	วัยรุ่นตั้งครรภ์	ครอบครัว	ผู้ให้บริการ	หน่วยงาน	สังคม	นโยบาย
มาก	การมีความรู้ความเข้าใจในสิทธิ	-	-	การจัดบริการที่เหมาะสมสำหรับวัยรุ่นตั้งครรภ์	อคติทางสังคม	-
ปานกลาง	ทัศนคติต่อการตั้งครรภ์ในช่วงวัยรุ่น	ครอบครัวมีความรู้และความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชน	ผู้ให้บริการให้บริการที่ตอบสนองความต้องการ	-	สังคมให้การปฏิบัติอย่างเท่าเทียม	นโยบายส่งเสริมการให้บริการของผู้ให้บริการ
	การมีความรู้และความเข้าใจเรื่องเพศศึกษา	ทัศนคติคนในครอบครัวต่อการตั้งครรภ์ของวัยรุ่น	การให้ข้อมูลข่าวสารและการศึกษาอย่างเพียงพอ	-	สังคมเคารพในเรื่องความเป็นส่วนตัว	นโยบายการศึกษา
	การได้รับข้อมูลข่าวสาร	ครอบครัวเคารพในสิทธิของวัยรุ่นตั้งครรภ์	การเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	-	-	การกำหนดแนวทางนโยบายที่เหมาะสม
	การได้รับการปฏิบัติที่เคารพถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	-	การมีความรู้ ความเข้าใจ เรื่องของสิทธิมนุษยชน	-	-	การนำแนวทางนโยบายสู่การปฏิบัติที่เหมาะสม
	การมีอำนาจในการตัดสินใจ	-	การปฏิบัติงานโดยปราศจากอคติ	-	-	-
	การเข้าถึงระบบการดูแลสุขภาพ	-	การปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ	-	-	-
น้อย	การได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม	การสื่อสารเรื่องเพศอย่างเหมาะสม	การเคารพในสิทธิความเป็นส่วนตัว	-	ทัศนคติความเชื่อของสังคม	นโยบายสาธารณสุข
	การได้รับการปฏิบัติที่เคารพถึงความเป็นส่วนตัว	ทัศนคติด้านลบของการสื่อสารเรื่องเพศ	ผู้ให้บริการเคารพสิทธิในการตัดสินใจ	-	-	นโยบายสิทธิและสวัสดิการ

ส่วนที่ 3 ผลการบูรณาการผลการวิจัยในการวิเคราะห์อภิมานและวิเคราะห์ตีความหมายงานวิจัยการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นภายใต้ฐานคติสิทธิมนุษยชน

จากการวิเคราะห์อภิมานจากงานวิจัยเชิงปริมาณและการวิเคราะห์ตีความหมายงานวิจัยเชิงคุณภาพที่เกี่ยวกับการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นภายใต้ฐานคติสิทธิมนุษยชน พบว่า ประเด็นที่เกี่ยวข้องและมีอิทธิพลที่ค่อนข้างมากมี 8 ประเด็น ประกอบด้วย 1) การเห็นถึงคุณค่าในตนเอง 2) ทศนคติต่อการตั้งครรภ์ 3) การสนับสนุนทางสังคมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 4) การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว 5) พฤติกรรมการดูแลรักษาสุขภาพของตนเอง 6) การมีความรู้ความเข้าใจสิทธิของตนเองของวัยรุ่นตั้งครรภ์ 7) การจัดบริการที่เหมาะสมสำหรับวัยรุ่นตั้งครรภ์ และ 8) ทัศนคติทางสังคม

ภาพที่ 1

สรุปผลการบูรณาการการสังเคราะห์อภิมานงานวิจัยเชิงปริมาณและการสังเคราะห์ตีความหมายงานวิจัยเชิงคุณภาพที่มีอิทธิพลต่อสิทธิมนุษยชนของวัยรุ่นตั้งครรภ์

การอภิปรายผลการศึกษา

ผู้ศึกษาได้บูรณาการองค์ความรู้จากการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณ ด้วยวิธีวิเคราะห์หोภิมาน และองค์ความรู้จากการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการวิเคราะห์ตีความหมาย ซึ่งผลการวิจัยได้สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นที่สัมพันธ์กับปัจจัยที่มีผลต่อการตั้งครรภในวัยรุ่นนภายใต้งานคิดสิทธิมนุษยชน ดังนี้

การเห็นถึงคุณค่าในตัวเอง

จากหลักการของสิทธิมนุษยชนตามปญญาสากล่าวด้วยสิทธิมนุษยชน ได้มีความสัมพันธ์กับการคุณค่าในตัวเองของวัยรุ่นตั้งครรภ ที่มีการระบุว่าทุกคนมีสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียม โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณค่าความเป็นของมนุษย์ที่ถูกกำหนดขึ้นตามธรรมชาติ ที่คนทุกคนมีความเท่าเทียมกัน ไม่แบ่งแยกกัน โดยไม่คำนึงถึงสัญชาติ เชื้อชาติ ศาสนา เพศ ทั้งนี้ ในส่วนของประเทศไทย ได้มีการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนานานมัย การเจริญพันธุ์แห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2560-2569) ที่ผลักดันให้เกิดการเห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่นตั้งครรภ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุทธศาสตร์ที่ 1 ที่มุ่งหวังให้เกิดการพัฒนากระบวนการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านเพศวิถีศึกษา และทักษะชีวิตที่มีคุณภาพ เพื่อให้เด็กและวัยรุ่นมีพฤติกรรมทางเพศที่ปลอดภัย ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดี มีข้อมูลที่รอบด้านได้ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์เท่าทัน และเกิดความตระหนักในคุณค่าตนเอง รู้จักเคารพให้เกียรติ ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล และความเสมอภาคทางเพศ รวมทั้งสามารถตัดสินใจโดยใช้เหตุผล และรับผิดชอบต่อการตัดสินใจของตนเอง ที่สะท้อนให้เห็นว่าวัยรุ่นตั้งครรภควรได้รับการพัฒนาคุณค่าในตนเอง ซึ่งงานวิจัยชิ้นนี้ได้พบว่า ประเด็นการมีคุณค่าในตนเองนั้นมีผลอย่างมีนัยสำคัญต่อสิทธิมนุษยชนของวัยรุ่นตั้งครรภ ซึ่งการเห็นถึงคุณค่าในตัวเองของวัยรุ่นตั้งครรภ เป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นถึงการที่วัยรุ่นตั้งครรภยอมรับ และสามารถปรับตัวได้กับสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิต ซึ่งก็คือการตั้งครรภในช่วงวัยรุ่น ดังที่ วิลโล ลิ้มพานิชกัตติ (2564) ได้กล่าวว่า การเห็นถึงการมีคุณค่าในตนเอง (self-esteem) เป็นความรู้สึกที่บุคคลมีต่อตนเอง ยอมรับนับถือตนเอง มีความสุขในชีวิตของตนเอง รวมถึงยอมรับในความผิดพลาดของตนเอง แต่ทั้งนี้จากผลการศึกษากลับพบว่า จากบริบททางสังคม

วัฒนธรรม ศาสนา ค่านิยม และวัฒนธรรมของไทย ที่หล่อหลอมให้การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม ที่วัยรุ่นตั้งครรภ์ส่วนมากไม่เพียงแต่ไม่เห็นถึงคุณค่าในตนเอง แต่กลับลดทอนคุณค่าในตนเองลงด้วยเหตุของการตั้งครรภ์นี้เป็นสิ่งที่ผิดพลาดเกิดความรู้สึกผิด รู้สึกเสียใจว่าตนเองได้กระทำในสิ่งที่ไม่เหมาะสม ที่สอดคล้องกับการศึกษาของ ศศิรินทร์ พันธุ์สุวรรณ และคณะ (2555) และ เนตรชนก แก้วจันทา และคณะ (2557) ที่พบว่า วัยรุ่นตั้งครรภ์จะมีความรู้สึกหมดคุณค่าในตนเอง อันเนื่องจากการถูกสังคมประณามว่าเป็นคนไม่ดีเพราะได้กระทำในสิ่งที่ไม่เหมาะสมกับช่วงวัย และการสูญเสียความมีศักดิ์ศรีในตัวเองเพราะละเมิดบรรทัดฐานของสังคม ที่วัยรุ่นเป็นช่วงวัยที่ไม่ควรยุ่งเกี่ยวกับเรื่องเพศ เมื่อมองในประเด็นของฐานสิทธิมนุษยชน จะพบว่าการเห็นถึงคุณค่าในตนเอง มีความเกี่ยวข้องเป็นอย่างมากกับสิทธิศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ กล่าวคือ เมื่อมนุษย์ทุกคนมีเท่าเทียมกันในสิทธิต่างๆ ที่พึงได้รับ (จิตติมา ภาณุเดช และคณะ, 2550; สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2559) ดังนั้น เมื่อมองผ่านฐานสิทธิการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นถือเป็นสิทธิหนึ่งของวัยรุ่น ซึ่งผู้อื่นจะมาละเมิดโดยมิชอบไม่ได้ หากทว่าในทัศนคติ และมุมมองของสังคมที่มีต่อการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นกลับมีความขัดแย้งกับฐานสิทธิถึงความเหมาะสมในการตั้งครรภ์ของช่วงวัยดังกล่าว ดังนั้น จึงควรมีการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นให้ทุกคนในสังคม รวมถึงวัยรุ่นตั้งครรภ์มีความรู้ถึงสิทธิของตนเองตามรูปแบบของสิทธิมนุษยชน เพื่อสร้างการตระหนักถึงคุณค่าในตนเองของวัยรุ่นตั้งครรภ์

การมีความรู้ ความเข้าใจสิทธิของตนเองของวัยรุ่นตั้งครรภ์

ตามหลักการของสิทธิมนุษยชนในประเด็นเรื่องของอนามัยเจริญพันธุ์ จะพบว่าทุกคนจะต้องมีสิทธิในการได้รับข้อมูล (Rights to Information) โดยมีสิทธิในการรับข้อมูลความรู้ที่ถูกต้อง ทันสมัย และรอบด้าน ที่มีส่วนช่วยในการตัดสินใจทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสุขภาพทางเพศและอนามัยเจริญพันธุ์ของตนเอง ซึ่งประเทศไทยได้ตอบรับหลักการดังกล่าวเข้ามาดำเนินการโดยสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ.2559 ที่มีการบูรณาการการให้ความรู้แก่วัยรุ่นของหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้วัยรุ่นมีความรู้ ความเข้าใจในสิทธิที่ตนเองพึงได้รับ ไม่เพียงเท่านั้น พระราชบัญญัติฯ

ฉบับดังกล่าวยังมีการส่งเสริมการรับรู้ของวัยรุ่นตั้งครรภ์ ตามแนวทางของสิทธิมนุษยชนในประเด็นอนามัยเจริญพันธุ์ ในมาตรา 5 ที่กำหนดให้วัยรุ่นมีสิทธิตัดสินใจด้วยตนเอง และมีสิทธิได้รับข้อมูลข่าวสารและความรู้ ได้รับการบริการอนามัยการเจริญพันธุ์ ได้รับการรักษาความลับและความเป็นส่วนตัว ได้รับการจัดสวัสดิการสังคม อย่างเสมอภาคและไม่ถูกเลือกปฏิบัติ และได้รับสิทธิอื่นใดที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ ตามพระราชบัญญัตินี้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน และเพียงพอ ทว่าจากผลการศึกษาครั้งนั้นกลับพบว่าแนวทางตามพระราชบัญญัติฯ ดังกล่าวยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร โดยวัยรุ่นตั้งครรภ์ในบางรายยังคงขาดความรู้ ความเข้าใจในสิทธิของตนเอง ดังเช่น เหตุของการตั้งครรภ์ในช่วงวัยรุ่นซึ่งเป็นประเด็นที่แฝงเร้นอยู่ภายใต้เหตุปัจจัยการตั้งครรภ์ กล่าวคือ เหตุหนึ่งของการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นได้เกิดขึ้นจากการที่วัยรุ่นได้ถูกละเลยถึงสิทธิในการได้รับข้อมูลเรื่องเพศ และอนามัยเจริญพันธุ์ที่ถูกต้อง เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย (2556) ที่กล่าวว่า การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเป็นการสะท้อนความเหลื่อมล้ำทางด้านโอกาสในการเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานอย่างหนึ่ง เนื่องจาก การที่เด็กหรือวัยรุ่นบางกลุ่มไม่ได้รับการศึกษาเรื่องเพศศึกษาที่เหมาะสมกับวัยถือเป็นการถูกปฏิเสธสิทธิในการได้รับความรู้และการพัฒนาตนเอง ไม่เพียงเท่านั้น การเรียนรู้เรื่องเพศ และอนามัยเจริญพันธุ์ยังถูกกดทับด้วยเรื่องของความเหลื่อมล้ำทางเพศ ที่ผู้ชายจะมีโอกาสในการเรียนรู้เรื่องเพศที่มากกว่าผู้หญิง และตอกย้ำด้านการที่ผู้หญิงถูกปิดกั้นการเรียนรู้เรื่องเพศด้วยคำว่าไม่เหมาะสม ผู้หญิงจะต้องเป็นเพศที่ไม่ควรมีประสบการณ์เรื่องเพศ ซึ่งสิ่งที่จะทำให้หญิงวัยรุ่นรวมถึงวัยรุ่นตั้งครรภ์หลุดพ้นจากการกดทับเรื่องเพศ คือ การที่หญิงวัยรุ่นมีความรู้ ความเข้าใจในสิทธิของตนเอง ดังนั้น จากประเด็นดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นถึงการที่วัยรุ่นตั้งครรภ์ในสังคมไทยยังขาดความรู้ ความเข้าใจในสิทธิของตน ซึ่งหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องควรสร้างการตระหนักรู้ในสิทธิของแม่วัยรุ่นในการได้รับการส่งเสริมพัฒนาสิทธิมนุษยชนให้มากยิ่งขึ้น ในการได้รับข้อมูลที่ครบถ้วน เหมาะสม เพื่อเป็นปัจจัยสนับสนุนให้เกิดประโยชน์ต่อการตัดสินใจ

พฤติกรรมกรรมการดูแลรักษาสุขภาพ

พฤติกรรมกรรมการดูแลรักษาสุขภาพของวัยรุ่นตั้งครรภ์ เป็นผลเกี่ยวเนื่องมาจากการเห็นคุณค่าในตนเอง และการมีความรู้ความเข้าใจในสิทธิของตนเองของวัยรุ่นตั้งครรภ์ ซึ่งในการจะส่งเสริมให้วัยรุ่นตั้งครรภ์มีพฤติกรรมดูแลรักษาสุขภาพที่ดีจำต้องเติมเต็มการเห็นถึงคุณค่าในตนเอง และส่งเสริมให้วัยรุ่นตั้งครรภ์เกิดการรับรู้ในสิทธิของตนเอง ตระหนักในการพิทักษ์สิทธิของตนเองก็จะนำมาสู่การมีพฤติกรรมกรรมการดูแลรักษาสุขภาพที่ดีขึ้น ซึ่งผลจากการวิจัยชิ้นนี้พบว่า วัยรุ่นตั้งครรภ์ส่วนหนึ่งขาดความรู้ในการดูแลตนเอง (กิตติพงศ์ แซ่เจ็ง และคณะ, 2557) ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาของศรุตยา รองเลื่อน และคณะ (2555) ที่พบว่า การขาดความรู้เกี่ยวกับผลและภาวะแทรกซ้อนจากการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นทำให้การดูแลตนเองและการสังเกตอาการผิดปกติที่อาจเกิดขึ้นในขณะตั้งครรภ์ไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งในส่วนของนโยบายทางด้านสาธารณสุขแม้ว่าได้มีการกำหนดนโยบายที่มุ่งส่งเสริมในเรื่องของพฤติกรรมกรรมการดูแลรักษาสุขภาพของวัยรุ่น เช่น การคุมกำเนิดฟรี การให้บริการปรึกษาแนะนำทางเพศสำหรับวัยรุ่น สิทธิการรักษาพยาบาล ซึ่งบริการต่างๆ เหล่านี้ ได้มีส่วนช่วยให้แม่วัยรุ่นได้รับบริการสุขภาพที่เหมาะสมสอดคล้องกับการศึกษาของสิริรัตน์ เนียมเปรม (2556) ที่พบว่า การที่วัยรุ่นตั้งครรภ์มีการพัฒนาบทบาทการเป็นมารดาที่เหมาะสม และการศึกษาของ ยศวดี อยู่สุข (2555) พบว่าการได้รับการยอมรับ และการสนับสนุนจากครอบครัว ทำให้วัยรุ่นตั้งครรภ์ตัดสินใจเข้าสู่กระบวนการรักษาพยาบาล มีกำลังใจ และความตั้งใจที่จะดูแลตนเองและบุตรอย่างถูกต้อง แต่จากผลการศึกษา ยังคงพบว่า วัยรุ่นตั้งครรภ์ในบางรายได้พยายามเลี่ยงที่จะเข้ารับบริการเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการดูแลสุขภาพตนเอง อันเนื่องจาก การที่วัยรุ่นตั้งครรภ์มีความรู้สึกเป็นอื่นจากคนในสังคม ที่สะท้อนถึงการลดคุณค่าในตนเอง ที่สอดคล้องกับการศึกษาของ วัฒนาพองโนนสูง (2558) ที่พบว่า เมื่อแม่วัยรุ่นได้รับการปฏิบัติที่ทำให้แม่วัยรุ่นได้รับความกระทบกระเทือนทางจิตใจทำให้แม่วัยรุ่นไม่ต้องการกลับไปใช้บริการอีก จึงขาดโอกาสที่จะได้รับข้อมูล ความรู้ที่ถูกต้องเพียงพอในการดูแลสุขภาพแม่และเด็ก ดังนั้น ในการจะส่งเสริมให้วัยรุ่นตั้งครรภ์มีพฤติกรรมกรรมการดูแลรักษาสุขภาพควรจะต้องสร้างการเห็นคุณค่าในตนเอง และการมีความรู้ความเข้าใจใน

สิทธิของตนเองของวัยรุ่นตั้งครรรค์ เพื่อให้วัยรุ่นตั้งครรรค์ตระหนักในสิทธิในการดูแลสุขภาพของตนเอง

ทัศนคติต่อการตั้งครรรค์ของวัยรุ่นตั้งครรรค์

วัยรุ่นตั้งครรรค์ส่วนหนึ่งมีทัศนคติในเชิงลบต่อการตั้งครรรค์ของตนเอง ที่นำไปสู่การลดคุณค่าในตนเอง และการเข้าถึงพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของตนเอง รวมถึงการที่วัยรุ่นตั้งครรรค์พยายามที่จะผลักดันตัวเองออกมาจากสังคม อันเนื่องมาจากการไม่ต้องการการถูกตีตราทางสังคมว่าได้กระทำในสิ่งที่ไม่เหมาะสม โดยมูลเหตุของทัศนคติดังกล่าวเป็นผลมาจากรูปแบบความคิด ความเชื่อ ที่ได้รับการหล่อหลอมขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สำนักคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (2559) ที่พบว่า คนในสังคม ครูอาจารย์ ผู้ปกครอง มีทัศนคติในเรื่องเพศที่เชื่อว่าเยาวชนเป็นช่วงวัยที่ไม่ควรเกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ ซึ่งเมื่อวัยรุ่นเกิดการตั้งครรรค์ขึ้นจะถูกเหมารวมว่าเป็นเด็กใจแตก ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นว่าวิธีคิดดังกล่าวส่งผลต่อพฤติกรรม และทัศนคติที่วัยรุ่นมองตนเองและคนในสังคมที่มองวัยรุ่นด้วยเช่นกันทั้งนี้ ในส่วนของนโยบายได้มีการพยายามส่งเสริมเรื่องของทัศนคติที่ดีแก่คนในสังคม ซึ่งพิจารณาได้จากการออกนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนานานาชาติการเจริญพันธุ์แห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2560-2569) ที่มีความมุ่งหวังให้มีการพัฒนาระบบการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิตที่มีคุณภาพ และมีระบบการดูแลช่วยเหลือที่เหมาะสม เพื่อช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดี และเกิดความตระหนักในคุณค่าตนเอง รู้จักเคารพให้เกียรติ ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล และความเสมอภาคทางเพศ แต่อย่างไรก็ตาม แม้ว่าในระดับนโยบายจะมีการพยายามบูรณาการเพื่อให้วัยรุ่น และวัยรุ่นตั้งครรรค์มีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง แต่จากผลการศึกษาครั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่าวัยรุ่นตั้งครรรค์ยังคงมีทัศนคติในด้านลบต่อตนเอง ดังนั้น จึงควรมีการบูรณาการร่วมกันในหลายภาคส่วนเพื่อร่วมกันส่งเสริมการให้ความรู้เพื่อปรับทัศนคติ ส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศ เพื่อมุ่งหวังให้เกิดความเข้มแข็ง และทัศนคติที่ดีต่อตนเอง

การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว

การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว พบว่า ครอบครัวมีอิทธิพลอย่างมากต่อการตัดสินใจในการตั้งครรภ์ของวัยรุ่น ไม่ว่าจะเป็น การดำรงครรภ์ หรือ การยุติการตั้งครรภ์ ซึ่งประเด็นดังกล่าวได้มีความเชื่อมโยงกับความคิดความเชื่อทางด้านศาสนา วัฒนธรรม ที่สนับสนุนผู้ที่ตั้งครรภ์ดำรงครรภ์ต่อ ทั้งนี้จากการวิจัยพบว่าผลการศึกษามีความสอดคล้องกับระบบความคิด ความเชื่อทางด้านศาสนา ที่เชื่อว่าการยุติการตั้งครรภ์คือการสร้างบาป สะท้อนให้เห็นถึงการศึกษาวิจัยของประเทศไทยที่มีแนวโน้มของการดำรงครรภ์ หรือแนวคิดที่สนับสนุนการเกิดใหม่ของชีวิต (Pro-life) ที่มากกว่าที่เกิดจากความเชื่อทางศาสนา การหล่อหลอมทางสังคม หรือแม้กระทั่งสื่อที่มีการนำเสนอประเด็นดังกล่าวในทางชี้นำ มากกว่าการนำเสนอทางเลือกแก่วัยรุ่นตั้งครรภ์ ตามแนวคิดที่สนับสนุนทางเลือกของผู้หญิงที่ตั้งครรภ์ (Pro-choice) สอดคล้องกับการศึกษาของ สุภาชัย สาระจรัส (2553); วันฉัตร โสฬส (2558) และ นันทพร ปันตะ (2560) ที่สะท้อนให้เห็นถึงการที่ครอบครัวยื่นข้อเสนอการยุติการตั้งครรภ์เพียงอย่างเดียวแก่วัยรุ่นตั้งครรภ์ ซึ่งถือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนในการตัดสินใจในเนื้อตัวร่างกายของตนเอง ตามหลักสิทธิในการตัดสินใจ (Rights to Decide) ที่ทุกคนจะมีสิทธิที่จะตัดสินใจอย่างเสรี ซึ่งผู้หญิงจะต้องได้รับข้อมูลข่าวสารครบถ้วนรอบด้าน รวมทั้งข้อมูลข่าวสารและบริการต่างๆ ที่อำนวยความสะดวกในการใช้สิทธิ รวมไปถึงสิทธิที่จะปฏิเสธการให้บริการสุขภาพที่ขัดแย้งกับความคิดความเชื่อของตน (จิตติมา ภาณุเดช และคณะ, 2550; สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2559) ดังนั้น จากประเด็นดังกล่าวจะพบได้ว่าการสนับสนุนกับครอบครัวที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง จึงควรมีการส่งเสริม พัฒนาบทบาทของครอบครัว ในการเป็นกำลังสนับสนุนเพื่อลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนของวัยรุ่นตั้งครรภ์

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดบริการที่เหมาะสมแก่วัยรุ่นตั้งครรภ์

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดบริการที่เหมาะสมแก่วัยรุ่นตั้งครรภ์นั้นมีความสัมพันธ์ และส่งเสริมเรื่องของสิทธิมนุษยชน กล่าวคือ หากวัยรุ่นมีความรู้

ความเข้าใจเรื่องของสิทธิมนุษยชนก็จะสามารถที่จะเรียกร้องในสิทธิของตน รวมถึงการนำพาตนเองเข้ารับบริการต่างๆ ตามสิทธิที่ตนพึงได้รับ และสามารถที่จะปกป้องพิทักษ์สิทธิของตนเองได้ ดังเช่น การที่วัยรุ่นได้รับการเรียนรู้เรื่องเพศที่เหมาะสม จะทำให้วัยรุ่นมีแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมในเรื่องเพศ สอดคล้องกับการศึกษาของ ดลฤดี เพชรขว้าง, จรรยา แก้วใจบุญ, เรณู บุญทา และ กัลยา จันทรสุข (2554) พบว่า ควรณรงค์ให้วัยรุ่นมีความรู้ ความเข้าใจ ถูกต้องตามสิทธิอนามัยเจริญพันธุ์ของวัยรุ่น ซึ่งการมีความรู้ ความเข้าใจในสิทธิของตนเองจะช่วยในการเสริมสร้างความรู้ในการป้องกันการตั้งครรภ์และยังเป็นปัจจัยสนับสนุนให้วัยรุ่นตั้งครรรค์เข้าถึงบริการของหน่วยงานต่างๆ ในการแก้ไข และฟื้นฟูการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นอีกด้วย ทั้งนี้ ได้มีหลายหน่วยงาน หลายภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ไม่ว่าจะเป็น โรงพยาบาล บ้านพักก่อนและหลังคลอด หรือหน่วยงานภาคเอกชน หรือ NGOs ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนทางสังคม ไม่เพียงเท่านั้นการจัดบริการที่เหมาะสมแก่วัยรุ่น ตั้งครรรค์ยังครอบคลุมถึงสิทธิในการตัดสินใจของวัยรุ่นด้วยเช่นกัน กล่าวคือ สิทธิในการตัดสินใจของวัยรุ่น จะต้องอยู่ภายใต้การได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง เพียงพอ ต่อการตัดสินใจ ตามแนวทางของสิทธิมนุษยชนเรื่องของการตัดสินใจในตนเอง ดังเช่น กรณีของการยุติการตั้งครรภ์ อันเนื่องจากการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นที่เป็นการละเมิดบรรทัดฐานของสังคม ที่ส่งผลให้วัยรุ่นในบางรายต้องการที่จะปกปิดโดยการยุติการตั้งครรภ์ และเมื่อมองตามแนวคิดของการยุติการตั้งครรภ์ที่จะมี 2 ประการ คือ แนวคิดที่สนับสนุนการเกิดของชีวิตใหม่ (Pro-life) ที่มีมุมมองว่า ชีวิตเริ่มต้นขึ้นเมื่อมีการปฏิสนธิ ซึ่งหากเชื่อตาม มุมมองดังกล่าวจะทำให้ผู้หญิงที่ตั้งครรรค์ไม่มีทางเลือกอื่นเกี่ยวกับครรรค์ของตน แม้ว่าการตั้งครรรค์นั้นจะทำให้เกิดอุปสรรค หรือเกิดขึ้นในสถานการณ์ชีวิตใดก็ตาม มีผลทำให้หญิงตั้งครรรค์ต้องดำรงครรรค์จนกระทั่งคลอดบุตร จากมุมมองเช่นนี้ทำให้มองว่าการยุติการตั้งครรภ์เป็นการทำลายชีวิตอีกชีวิตหนึ่ง ที่ถือเป็นบาปในระบบศีลธรรม และแนวคิดที่สนับสนุนทางเลือกของผู้หญิงที่ตั้งครรรค์ (Pro-choice) ที่เป็นการเพิ่มทางเลือกในการตัดสินใจของผู้หญิงที่จะตั้งครรรค์ต่อ

หรือยุติการตั้งครรภ์ โดยจะมีมุมมองว่าเป็นเรื่องของสิทธิของผู้หญิงที่จะต้องเป็นผู้เลือกด้วยตนเอง (กุลภา วจนสาระ, 2554) แต่เมื่อมองผ่านมุมมองทางด้านสิทธิที่จะเคารพการตัดสินใจของวัยรุ่นตั้งครรภ์ ที่จะต้องผ่านกระบวนการในการให้ข้อมูลที่ครบถ้วน เหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญก่อนที่วัยรุ่นตั้งครรภ์จะเลือกที่จะดำเนินการเช่นไรต่อครรภ์ตนเอง สอดคล้องกับการศึกษาของ พัชชา เจริญกลิ่น จันทร (2558) ที่พบว่า แม่วัยรุ่นบางรายคิดเพียงแต่จะยุติการตั้งครรภ์เท่านั้น อย่างไรก็ตามการมีข้อมูลที่เพียงพอต่อการตัดสินใจแก้ไขปัญหาก็จะทำให้แม่วัยรุ่นมีทางเลือกมากขึ้น คลายความวิตกกังวลลงยิ่งหากได้รับคำปรึกษาจากนักสังคมสงเคราะห์ที่มีประสบการณ์การทำงานกับผู้หญิงตั้งครรภ์ไม่พร้อมจะทำให้มีการปรับตัวที่ดีขึ้นเนื่องจากนักสังคมสงเคราะห์จะใช้ประสบการณ์ที่มีรวมทั้งเทคนิคต่างๆ เพื่อให้ข้อมูลที่รอบด้านเพื่อนำไปประกอบการตัดสินใจ นอกจากนี้ยังมีการพูดให้กำลังใจ และพยายามติดต่อเครือข่ายต่างๆ ให้ช่วยแก้ไขปัญหาก็เกิดขึ้นด้วย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดบริการที่เหมาะสมสำหรับวัยรุ่นตั้งครรภ์ในการป้องกัน แก้ไข และฟื้นฟูนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ได้จำแนกจัดบริการจะออกเป็น 2 กลุ่มบริการ ได้แก่ การจัดบริการทางการศึกษา และการจัดบริการสาธารณสุข โดย 1) การจัดบริการทางการศึกษาในปัจจุบันได้มีการเคารพถึงความแตกต่างและข้อจำกัดเฉพาะบุคคล ที่แม่วัยรุ่นสามารถที่จะเลือกรูปแบบการศึกษาได้ตามความสนใจ หรือข้อจำกัดของตน โดยมีการจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย สอดคล้องกับการศึกษาของ สุภาชัย สาระจรัส (2553) พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิทางการศึกษาแก่เด็ก ผู้ปกครอง รวมถึงสถานศึกษา เพื่อที่จะสามารถให้คำแนะนำเด็กที่ประสบปัญหาระหว่างเรียน ตามรูปแบบของ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ซึ่งประเด็นดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นถึงสิทธิในการได้รับข้อมูลที่เพียงพอต่อการตัดสินใจของวัยรุ่น แต่ในทางปฏิบัติกลับยังพบการละเมิดสิทธิของวัยรุ่นตั้งครรภ์ในการอนุญาตให้เข้ารับการศึกษาในขณะที่ตั้งครรภ์อยู่ สอดคล้องกับการศึกษาของ เพชรรัตน์ เนตรมูย (2556); จุฑารัตน์ นิยมกลาง (2558) และ เกศกานดา รตจิน (2559) ที่พบว่า บุคลากรทาง

การศึกษาทั้งระดับผู้บริหาร และระดับปฏิบัติการไม่ยินยอมให้วัยรุ่นตั้งครรภ์ ศึกษาต่อในขณะที่ตั้งครรภ์ จึงบีบบังคับให้ลาออกจากระบบการศึกษา และ 2) การจัดบริการสาธารณสุข โดยในเรื่องการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นนั้นจะให้ความสำคัญกับอนามัยวัยรุ่นที่เป็นภาพรวมของการดูแลวัยรุ่นให้มีความรู้ เข้าใจและได้รับคำปรึกษาในด้านสุขภาพทั่วไป โดยจะเน้นเรื่องอนามัยการเจริญพันธุ์ของวัยรุ่น เรื่องเพศศึกษา บริการคุมกำเนิด การมีเพศสัมพันธ์อย่างรับผิดชอบและปลอดภัย เพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ไม่ปรารถนาและป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ ซึ่งประเด็นการจัดบริการสาธารณสุขสำหรับวัยรุ่นตั้งครรภ์นั้นยังพบข้อจำกัดอยู่ในหลายประเด็น ดังเรื่องของรูปแบบการจัดบริการ สอดคล้องกับการศึกษาของ ฉวีวรรณ ศรีดาวเรือง, ดวงพร ถิ่นถา และ สติดาภรณ์ สระสิทธิ์ (2556) ที่พบว่า การพัฒนารูปแบบการบริการสุขภาพและสังคมที่เป็นมิตรกับวัยรุ่น ควรมุ่งเน้นการพัฒนาเครือข่ายการให้บริการที่เชื่อมโยงกับกิจกรรมการป้องกัน และงานบริการอื่นๆ รวมถึงการส่งต่อจากหน่วยบริการสุขภาพเพื่อเข้าสู่ระบบการดูแลทางสังคมต่อเนื่องระยะยาว ไม่เพียงเท่านั้น ประเด็นการยุติการตั้งครรภ์ ที่วัยรุ่นตั้งครรภ์ควรที่จะมีสิทธิในการเข้าถึงบริการ ภายใต้การได้รับคำปรึกษา และได้รับข้อมูลที่ครบถ้วน เพียงพอ ที่สอดคล้องกับการศึกษาของ แต่จากผลการศึกษากลับพบว่าการยุติการตั้งครรภ์ยังคงเป็นเรื่องที่ยังคงพบการละเมิดสิทธิของแม่วัยรุ่นอยู่ สอดคล้องกับการศึกษาของ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (2559) ที่พบว่า การยุติการตั้งครรภ์เป็นบริการที่เข้าถึงได้ยาก และอยู่บนการตีความของแพทย์ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ไม่ใช่จากการตัดสินใจของวัยรุ่นตั้งครรภ์ ทั้งที่ความจริงแล้วสิทธิในการตัดสินใจเป็นส่วนหนึ่งของสิทธิมนุษยชน ดังนั้น จากประเด็นดังกล่าว จะพบได้ว่าจะยังคงมีการละเมิดซึ่งสิทธิหลักทั้งทางตรง และทางอ้อมของวัยรุ่นตั้งครรภ์ทั้งในสิทธิความเป็นส่วนตัว สิทธิในการตัดสินใจ ดังนั้น จึงควรมีการสร้างกลไกเพื่อบูรณาการการปฏิบัติของทุกหน่วยงาน เช่น การบูรณาการข้อมูล และการบูรณาการการทำงานร่วมกันระดับหน่วยงานทั้งระดับประเทศ และระดับองค์กรโดยคำนึงถึงประเด็นสิทธิมนุษยชนของวัยรุ่นตั้งครรภ์

อคติทางสังคม

ประเด็นอคติทางสังคม เป็นประเด็นที่มีความละเอียดอ่อน ที่เป็นผลมาจากการที่สังคมได้กำหนดบรรทัดฐานในเรื่องของเพศขึ้น ซึ่งบรรทัดฐานดังกล่าวได้หล่อหลอมออกมาเป็นรูปแบบของความคิด ความเชื่อ เพื่อควบคุมพฤติกรรมให้เป็นไปในแบบที่สังคมกำหนดไว้ ดังเช่น ในสังคมไทยได้มีการกำหนดกรอบความคิด ความเชื่อต่อความเป็นผู้หญิงและผู้ชายที่แตกต่างกัน และเกิดการปลูกฝังผ่านทางสภาพแวดล้อมต่างๆ เช่น ครอบครัว สถานศึกษา วัฒนธรรม และประเพณีของชุมชน เป็นต้น แต่เมื่อพิจารณาตามหลักการด้านสิทธิมนุษยชนแล้วนั้น ทุกคนในสังคมจะมีสิทธิที่เท่าเทียมกัน โดยไม่แบ่งแยกจากเหตุประการต่างๆ สอดคล้องกับการศึกษาของ อำไพ หมิ่นสิทธิ (2561) ที่พบว่า ปัญหาอคติและการไม่ยอมรับการตั้งครรภ์ของวัยรุ่น เกิดขึ้นจากการที่คนในสังคมมองว่าวัยรุ่นตั้งครรภ์มีพฤติกรรม เบี่ยงเบนออกไปจากกรอบของบรรทัดฐานของผู้หญิงดี และความเป็นแม่ที่เกิดขึ้นก่อนวัยอันควร ส่งผลให้แม่วัยรุ่นได้รับบทลงโทษจากสังคม เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ สำนักคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (2559) ที่พบว่า คนในสังคมมีทัศนคติในเรื่องเพศที่เชื่อว่าเยาวชนเป็นช่วงวัยที่ไม่ควรเกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ ซึ่งเมื่อวัยรุ่นเกิดการตั้งครรภ์ขึ้นจะถูกเหมารวมว่าเป็นเด็กใจแตก ไม่เพียงเท่านั้น ประเด็นเรื่องของการอคติทางสังคมที่วัยรุ่นตั้งครรภ์ได้ประสบอยู่ยังมีความเชื่อมโยงกับเรื่องของเพศภาวะ และอุดมการณ์ชายเป็นใหญ่ที่ส่งผลให้ผู้หญิงต้องตกเป็นรองในสังคม ไม่เพียงเท่านั้น อุดมการณ์ดังกล่าวยังได้สร้างอุดมการณ์อื่นที่เข้ามามีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของผู้หญิง ไม่ว่าจะเป็น อุดมการณ์การเป็นผู้หญิงที่ดี อุดมการณ์การเป็นเมียที่ดี อุดมการณ์การเป็นแม่ที่ดี เป็นต้น ยิ่งไปกว่านั้นนโยบายของภาครัฐยังได้เข้ามาครอบงำผู้หญิง อย่างในกรณีของหญิงที่ตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์และไม่มีความประสงค์ที่จะตั้งครรภ์ต่อ รัฐได้ออกกฎหมายเกี่ยวกับการยุติการตั้งครรภ์ที่ได้เลือกปฏิบัติให้ผู้หญิงเป็นฝ่ายผิด และเลือกปฏิบัติลงโทษเฉพาะผู้หญิงเท่านั้น โดยผลจากการออกกฎหมายดังกล่าวได้ส่งผลให้แม่วัยรุ่นที่มีความต้องการจะยุติการตั้งครรภ์ต้องพบกับความเสี่ยงอันตราย ทั้งจากความเจ็บปวด การถูก

ลงโทษทางกฎหมายจากการทำแท้งเถื่อน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เพชรรัตน์ เนตรมยุ (2556) ที่พบว่า หญิงวัยรุ่นที่มีความต้องการยุติการตั้งครรภ์ ส่วนใหญ่จะเลือกการยุติการตั้งครรภ์โดยการกินยาขับเลือดและหาสถานที่ทำแท้ง แต่หากไม่สามารถที่จะยุติการตั้งครรภ์ได้สำเร็จจึงต้องดำรงครรภ์ด้วยความจำยอม หรือในกรณีที่แม่วัยรุ่นมีความประสงค์ที่จะตั้งครรภ์ต่อก็จะเกิดผลที่ตามมา คือ การถูกติเตียนจากสังคม ถูกกีดกันออกจากการดำเนินชีวิตปกติ นอกจากนี้ สภาพแวดล้อมรอบตัวของแม่วัยรุ่น ถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดกรอบการดำเนินชีวิตของแม่วัยรุ่น ทั้งจาก พ่อแม่ ผู้ปกครอง เพื่อน หรือแม้กระทั่งสื่อ ล้วนแล้วแต่หล่อหลอมความคิด ความเชื่อของตัวแม่วัยรุ่น และคนในสังคม ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ ไม่ว่าจะเป็น การที่พ่อแม่ ผู้ปกครองไม่กล้าที่จะพูดคุยในเรื่องเพศกับบุตร ทำให้เมื่อวัยรุ่นได้ยุ่งเกี่ยวกับเรื่องเพศ ไม่กล้าที่จะพูดคุย หรือปรึกษากับพ่อแม่ ผู้ปกครอง อันเนื่องจากเกิดความรู้สึกกลายใจในพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมตามวัยของตน (สุภาชัย สาระจรัส, 2553; สุพิชฌาย์ สีหะวงษ์, 2554 และ อุทุมพร อินจินดา, 2556) ซึ่งจากการหล่อหลอมทางสังคมดังกล่าวเมื่อแม่วัยรุ่นตั้งครรภ์ทำให้คนในสังคมเกิดทัศนคติในเชิงลบต่อการตั้งครรภ์ของแม่วัยรุ่น (ศิริวรรณ สุรภาพ, 2552)

กล่าวโดยสรุป จากประเด็นที่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีผลต่อการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นภายใต้ฐานคิดสิทธิมนุษยชน จะเห็นได้ว่า ประเด็นด้านต่างๆ ที่กล่าวมา ล้วนแล้วแต่มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกัน ดังนั้น ในการที่จะลดการละเมิดหรือเสริมสร้างการเคารพสิทธิมนุษยชนของวัยรุ่นตั้งครรภ์ บุคคลที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็น ตัววัยรุ่นตั้งครรภ์เอง ครอบครัว ผู้ปฏิบัติงาน และสังคม ควรที่จะต้องคำนึงถึงประเด็นต่างๆ ที่มีผลระหว่างกันเพื่อลดช่องว่างในการเข้าถึงสิทธิของวัยรุ่นตั้งครรภ์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรสร้างกลไกผลักดัน พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ.2559 ในประเด็นที่ยังมีข้อจำกัดในการปฏิบัติให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่แท้จริง
2. ควรมีนโยบายส่งเสริมการเรียนการสอนเรื่องเพศศึกษารอบด้าน โดยมีการกำหนดมาตรฐานของการให้ความรู้ ความเข้าใจเรื่องเพศศึกษารอบด้านแก่นักเรียนให้เหมาะสมตามช่วงวัย และระดับชั้นการศึกษา
3. ควรมีนโยบายควบคุมสื่อ ในการนำเสนอประเด็นการป้องกัน การตั้งครรภ์ในผู้ที่ยังขาดความพร้อม และส่งเสริมแนวทางในการเข้าถึงบริการต่างๆ แก่ผู้ที่ตั้งครรภ์ไม่พร้อม
4. ควรมีนโยบายส่งเสริมความเข้มแข็งของครอบครัว เช่น การลดค่าธรรมเนียมกิจกรรมนันทนาการต่างๆ แก่ครอบครัว การสนับสนุนเพิ่มแหล่งเรียนรู้ให้มากขึ้น การส่งเสริมการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นแก่ครอบครัว
5. ควรมีนโยบายส่งเสริม สนับสนุนให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสถาบันครอบครัว และวัยรุ่นตั้งครรภ์
6. ควรมีนโยบายส่งเสริม สนับสนุนการมีความรู้ ความเข้าใจในสิทธิ ด้านอนามัยการเจริญพันธุ์ในทุกช่วงวัย
7. ควรมีการสร้างกลไกเพื่อบูรณาการการปฏิบัติของทุกหน่วยงาน เช่น การบูรณาการข้อมูล และการบูรณาการการทำงานร่วมกันระดับหน่วยงานทั้งระดับประเทศและระดับองค์กร
8. ควรมีนโยบายที่เอื้อต่อการขับเคลื่อนเพื่อลดอคติทางสังคมทางด้านเพศ ด้านความเท่าเทียมทางเพศและด้านเพศศึกษา
9. ควรมีนโยบายการเปิดโอกาสในการเข้าถึงบริการสาธารณสุข เช่น การกำหนดให้ทุกโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลมีหน่วยให้คำปรึกษาเรื่องอนามัยการเจริญพันธุ์ในวัยรุ่น โดยจัดให้มีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ

เฉพาะกลุ่มวัยรุ่นเป็นผู้รับผิดชอบหลัก รวมถึงมีการกำหนดและประเมินมาตรฐานของผู้ให้บริการอย่างชัดเจน

10. ในการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นควรตั้งอยู่บนฐานคิดสิทธิมนุษยชน เพื่อเป็นรูปแบบ แนวทางในการลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนทั้งทางตรงและทางอ้อมที่อาจเกิดขึ้นกับวัยรุ่นตั้งครรภ์

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ควรมีการส่งเสริมให้ครอบครัว บุคคลที่เกี่ยวข้อง รวมถึงหน่วยงานต่างๆ ร่วมกันปรับบทบาทการรับรู้ที่ในประเด็นการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นไม่ใช่สิ่งที่เลวร้าย หากได้รับคำปรึกษาแนะนำอย่างเหมาะสม

2. ควรมีการปรับทัศนคติต่อการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นทั้งของสังคม และวัยรุ่นตั้งครรภ์ อย่างบูรณาการร่วมกันในทุกภาคส่วน

3. ควรมีการส่งเสริมบทบาทครอบครัว ไม่ว่าจะเป็น การสนับสนุนให้วัยรุ่นและครอบครัวเข้ารับบริการโรงเรียนครอบครัว ที่จะทำให้สมาชิกในครอบครัวมีความรู้ และสามารถที่จะช่วยเหลือเรื่องการดูแลเลี้ยงบุตรร่วมกัน และยังก่อให้เกิดความสัมพันธอันดีในครอบครัวจากการใช้เวลาร่วมกัน

4. ควรมีการส่งเสริมบทบาทครอบครัว ไม่ว่าจะเป็น การสนับสนุนให้วัยรุ่นและครอบครัวเข้ารับบริการโรงเรียนครอบครัว ที่จะทำให้สมาชิกในครอบครัวมีความรู้ และสามารถที่จะช่วยเหลือเรื่องการดูแลเลี้ยงบุตรร่วมกัน และยังก่อให้เกิดความสัมพันธอันดีในครอบครัวจากการใช้เวลาร่วมกัน

5. ควรที่จะต้องทำความเข้าใจในเรื่องของค่านิยม วัฒนธรรม พฤติกรรม และบริบทแวดล้อมของวัยรุ่นตั้งครรภ์ ที่อาจก่อให้เกิดอคติซึ่งตัวของผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่นตั้งครรภ์ จะต้องระวังที่จะไม่ให้อคติส่วนตัวมาเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการสังเคราะห์งานวิจัยในประเด็นการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นในประเด็นทางด้านอคติทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อวัยรุ่นตั้งครรภ์ เนื่องจาก

ประเด็นเรื่องของอคติทางสังคม เป็นประเด็นที่มีอิทธิพลต่อวัยรุ่นตั้งครรภ์เป็นอย่างมาก แต่การศึกษาเรื่องอคติทางสังคมกับการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นยังคงไม่เด่นชัดเท่าที่ควร

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงยุติธรรม, กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ. (2556). *บทวิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์ และเชื่อมโยงเพื่อวางทิศทางแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2557-2561)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *รายงานการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาไทย: การวิเคราะห์อภิมาน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- กฤตยา อาชวนิจกุล (บรรณาธิการ). (2561). *เครือข่ายสนับสนุนทางเลือกของผู้หญิงที่ท้องไม่พร้อม คู่มือคนทำงาน: ร่วมด้วยช่วยกันดูแล* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: พี.เอส.ซ์พพลาย
- กฤตยา อาชวนิจกุล และ กุลภา วจนสาระ. (2558). *มองผ่านเลนส์เพศภาวะและความหลากหลาย: ข้อเสนอการพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อสุขภาวะผู้หญิง* (พิมพ์ครั้งที่ 1). นครปฐม: สมาคมเพศวิถีศึกษา.
- กุลธิดา กุลประทีปปัญญา, จำลอง วงษ์ประเสริฐ และ อวยพร เรืองตระกูล. (2558). *การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาพยาบาลไทย:การวิเคราะห์อภิมาน (Meta-analysis)*. *วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข*. 25(2), 71-87.
- จตุรพร ลิ้มมันจรีจ. (2554). *วิธีการสอนวิชาแนะแนว (PC 422)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ฉวีวรรณ ศรีดาวเรือง, ดวงพร ถิ่นถา และ สติดาภรณ์ สรรถิตย์. (2556). *การจัดบริการด้านอนามัยเจริญพันธุ์สำหรับวัยรุ่นเพื่อป้องกันแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อมตามการรับรู้ของวัยรุ่นในชนบทจังหวัดอุดรธานี*. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี อุดรธานี.

- เฉลิมศรี อานำปึง. (2552). การตั้งครุรกก่อนวัยอันควรของวัยรุ่นหญิงในตำบลหนึ่งของจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- ดลฤดี เพชรขว้าง, จรรยา แก้วใจบุญ, เรณู บุญทา และ กัลยา จันทรสุข. (2554). การตั้งครุรกวัยรุ่นและปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการตั้งครุรกในสตรีวัยรุ่น. พะเยา: วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา และสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข.
- ทวี เชื้อสุวรรณทวี, ขจรพรรณ สุวรรณสำริด และ ชินพงษ์ ไกรสิงห์สม. (2557). การวิเคราะห์อภิมานและการวิเคราะห์เนื้อหางานวิจัยการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชนในประเทศไทย. วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล นครปฐม.
- ทิพาภรณ์ โพธิ์ถวิล. (2554). โครงการศึกษาสวัสดิการครอบครัวเฉพาะ. กรุงเทพฯ: จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- นิติบดี สุขเจริญ และ วิญญู อยู่นิสีล. (2557). การวิเคราะห์อภิมานและการสังเคราะห์อภิมาน. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 8(3), 43-56.
- เนตรชนก แก้วจันทร์. (2557). ภาวะซึมเศร้าในวัยรุ่นตั้งครุรก: ปัจจัย ผลกระทบ และการป้องกัน. วารสารพยาบาลศาสตร์และสุขภาพ, 35(1), 83-90.
- ปรียาลักษณ์ สารทรานนท์. (2553). ชายเป็นใหญ่กับประสบการณ์การตั้งครุรกไม่พร้อมของวัยรุ่นหญิง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยมหิดล, บัณฑิตวิทยาลัย.
- แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2562-2566). (2562). (อัครา). พงษ์เทพ สันติกุล. (2562). สิทธิมนุษยชน สิทธิพลเมือง และสิทธิทางสังคม. วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมายคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 11(1), 37-60.
- ยศวดี อยู่สุข (2555), ปัญหาเชิงจิตสังคมและสิ่งแวดล้อม และการประเมินความจำเป็นด้านร่างกาย และจิตสังคมในหญิงวัยรุ่นตั้งครุรกที่มาฝากครุรกอย่างต่อเนื่องในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์: การศึกษาเฉพาะกรณีในคลินิกฝากครุรก โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะพยาบาลศาสตร์.

- ศรุตยา รองเลื่อน, ภัทรวลัย ตลิ่งจิตร และ สมประสงค์ ศิริบริรักษ์. (2555). การตั้งครุฑไม้พื้ประสงคในวัยรุน: การสำรวจปัญหาและความต้องการการสนับสนุนในการรักษาพยาบาล. *วารสารพยาบาลศิริราช*, 5(1),14-28.
- ศศินันท์ พันธุ์สุวรรณ, พชรินทร์ สังวาลย์, อธิยา มอญแสง และ พชรินทร์ ไชยบาล. (2555). *ประสบการณ์หลังตั้งครุฑวัยรุนที่ไม่ได้แต่งงานในภาคเหนือตอนบน*. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ศิริวรรณ สุรภาพ. (2552). *การสื่อสารที่มีผลต่อทัศนคติต่อต้นทุนชีวิตและต่อภาวะไม่พร้อมตั้งครุฑของวัยรุนสตรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, บัณฑิตวิทยาลัย.
- สุขมา อรุณจิต. (2557). *การสังเคราะห์งานวิจัยความเป็นธรรมทางสังคมในการสวัสดิการสังคมด้วยการวิเคราะห์อภิमानและการวิเคราะห์ตีความหมาย*. ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, สาขาการบริหารสังคม.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2551). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 16). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาชัย สาระจรัส. (2553). *การตั้งครุฑของเด็กหญิงวัยเยาว์การศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยา*. ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา ชลบุรี.
- สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (2559). *ปัญหาเยาวชนหญิงที่ตั้งครุฑก่อนวัยอันควรกับมิติสิทธิมนุษยชน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักวิชาการ. (2557). *คุณแม่วัยใส: แนวทางป้องกันและแก้ไข* (เอกสารวิชาการอิเล็กทรอนิกส์). สืบค้นจาก <http://www.parliament.go.th/library>
- องค์การยูนิเซฟประเทศไทย. (2558). *รายงานสังเคราะห์การวิเคราะห์สถานการณ์การตั้งครุฑของวัยรุนในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: องค์การยูนิเซฟประเทศไทย.

- Ghose, S., & John, L. B. (2017). Adolescent pregnancy: an overview. *International Journal of Reproduction, Contraception, Obstetrics and Gynecology*, 6(10), 4197-4203.
- UNDP. (2006). *Indicators for Human Right Based Approaches to Development in UNDP Programming: A Users' Guide*. New York: United Nations Development Programme Bureau for Development Policy Democratic Governance Group.
- United Nations. (2020). *Human Rights*. Retrieved from <https://www.un.org/en/sections/issues-depth/human-rights/index.html>